

Barnkonventionen i skolan

Barnkonventionen syftar bland annat till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals.

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Sverige ratificerade barnkonventionen utan reservationer 1990. Riksdagen har tagit beslut om att barnkonventionen ska bli svensk lag från den 1 januari 2020.

Barnkonventionens huvudprinciper

Barnombudsmannen (BO) beskriver barnkonventionens huvudprinciper så här:

- Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.
- Artikel 3: Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet.
- Artikel 6: Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt.
- Artikel 12: Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska man ta hänsyn till barnets ålder och mognad.

Skollagen och barnkonventionen

Hur påverkar barnkonventionen skolan och reglerna i skollagen?

Eftersom Sverige sedan 1990 har ratificerat FN:s konvention om barnets rättigheter har vi under lång tid varit skyldiga att anpassa nationell lagstiftning efter denna. Det innebär att skollagen redan ska vara anpassad utifrån reglerna i barnkonventionen. Barnkonventionens artiklar är inte så detaljerade och det kan ibland vara svårt att veta hur långt konventionens krav sträcker sig eller hur olika rättigheter förhåller sig till varandra. Genom nationell lagstiftning, som exempelvis skollagen, har lagstiftaren valt hur Sverige tolkar barnkonventionens krav när det gäller rätten till utbildning.

Hur gör vi för att följa barnkonventionens regler?

Utgångspunkten är att politikerna ska ha tagit hänsyn till barnkonventionen i utformningen av skollagen. Det ska innebära att om du följer skollagen så följer du också barnkonventionen.

Här kommer några exempel på nationella bestämmelser som motsvaras av artiklar i barnkonventionen:

- Enligt artikel 28 i barnkonventionen ska ett barn ha rätt till utbildning. Barnets rätt till utbildning finns i bestämmelser i Regeringsformen och skollagen.

Källor: 2 kapitlet 18 § första stycket regeringsformen och 7 kapitlet 2–3 §§ skollagen.

- Artikel 2 och 23, om skydd mot diskriminering och skydd för barn med funktionshinder, motsvaras av bestämmelser i diskrimineringslagen.

Källor: 2 kapitlet 5 § diskrimineringslagen och en hänvisning till diskrimineringslagen i 1 kapitlet 8 § skollagen.

- Artikel 12 om varje barns rätt att få komma till tals motsvaras av bestämmelser i skollagen och i läroplanerna.

Källor: 4 kapitlet 9 § skollagen och till exempel läroplanen för förskolan och läroplanerna för grundskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

När barnkonventionen blir svensk lag kommer det vid prövningar i domstol att kunna tydliggöras på vilket sätt barnkonventionen som nationell lag kan komplettera annan nationell lagstiftning och hur lagstiftningar förhåller sig till varandra.

Varje huvudman måste anpassa sitt arbete och val av metoder utifrån sina förutsättningar och behov, så länge de krav som följer av skollagstiftningen och barnkonventionen uppfylls. Skolverket kommer noga följa utvecklingen av rättspraxis på området.